

GEOGRAFIYANING MAZMUNI VA AHAMIYATI

Alimova Go'zal Alim qizi Shahrizabz

Davlat pedogogika institutidagi Geografiya
va iqtisodiy bilim asoslari yo'nalish 2-kurs talabasi.

Anotatsiya: Mazkur maqolada geografiya fanining asosiy yo'nalishlari, tabiiy va ijtimoiy jarayonlarni o'rganishdagi ahamiyati va uning zamonaviy jamiyatdagi roli yoritib berilgan. Global muammolar, masalan, iqlim o'zgarishi va ekologik muammolar kontekstida geografik tadqiqotlarning dolzarbligi ta'kidlangan.

Kalit so'zlar: Geografiya, tabiiy geografiya, ijtimoiy geografiya, iqlim o'zgarishi, ekologiya, barqaror rivojlanish.

Meaning and importance of geography Annotation: This article highlights the main directions of geography, its significance in studying natural and social processes, and its role in modern society. The relevance of geographic research in the context of global issues, such as climate change and ecological challenges, is emphasized.

Keywords: Geography, physical geography, human geography, climate change, ecology sustainable development.

Значение и важность географии

Аннотация: В данной статье освещаются основные направления географии, её значение в изучении природных и социальных процессов, а также роль в современном обществе. Особое внимание уделено актуальности географических исследований в контексте глобальных проблем, таких как изменение климата и экологические вызовы.

Ключевые слова: География, физическая география, социальная география, изменение климата, экология, устойчивое развитие.

Geografiya fani tabiat va jamiyatning o'zaro aloqalarini o'rganadigan keng qamrovli soha bo'lib, u insoniyat uchun muhim bo'lgan ko'plab masalalarni hal qilishga yordam beradi.

Geografiya, yunoncha "geo" (yer) va "grapho" (yozmoq) so'zlaridan olingan bo'lib, yer haqidagi fan degan ma'noni bildiradi. Bu fan tabiatning murakkab tizimlarini, masalan, iqlim, relyef, tuproq, o'simliklar va hayvonot dunyosini o'rganadi. Shuningdek, geografiya insonlarning tabiiy muhit bilan aloqasini, ular joylashgan hududlarni va ular yaratgan moddiy madaniyatni ham tadqiq etadi.

Geografiyaning asosiy vazifasi insoniyatga tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va ularni asrashga yordam berishdir. Masalan, suv resurslari, o'rmon va minerallarni asrash bo'yicha geografik bilimlar muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, urbanizatsiya jarayonini tahlil qilish va yangi shaharlar barpo etisha geografik ma'lumotlardan foydalaniladi. Geografiyaning asosiy yo'nalishlari. Geografiya ikkiga bo'linadi: tabiiy geografiya va ijtimoiy geografiya.

1. Tabiiy geografiya:

Iqlimshunoslik: iqlim o'zgarishlarini va ularning tabiiy muhitga ta'sirini o'rganadi.

Geomorfologiya: Yer sathining shakllanish jarayonlarini tahlil qiladi.

Biogeografiya: o'simlik va hayvonot dunyosining tarqalishini o'rganadi.

2. Ijtimoiy geografiya:

Aholi geografiyasi: insonlarning joylashuvi, migratsiyasi va demografik xususiyatlarini tahlil qiladi.

Iqtisodiy geografiya: savdo, sanoat va qishloq xo'jaligi kabi iqtisodiy faoliyat turlarini o'rganadi.

Madaniy geografiya: milliy madaniyatlar va ularning hududiy taqsimotini o'rganadi.

Geografiyaning zamonaviy roli

Global muammolar, masalan, iqlim o'zgarishi, ekologik inqiroz va resurslar tanqisligi geografik tadqiqotlarni dolzarb qiladi. Hozirda atrof-muhit muhofazasi, barqaror rivojlanish strategiyalari ishlab chiqishda geografik tahlillar muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, kosmik texnologiyalar rivoji bilan geografiya sun'iy yo'ldoshlar orqali masofaviy zondlash (remote sensing) usulini keng qo'llamoqda.

Globalizatsiya sharoitida mamlakatlarning iqtisodiy va siyosiy aloqalarini tahlil qilishda ham geografik bilimlar muhim ahamiyatga ega. Masalan, iqtisodiy zonalarning rivojlanishi va yangi transport yo'llarini yaratishda geografik ma'lumotlar asos qilib olinadi.

Xulosa.

Geografiya tabiiy va ijtimoiy tizimlarni o'rganish orqali insoniyatga tabiat va jamiyat o'rtasidagi muvozanatni saqlashga yordam beradi. Bu fan nafaqat o'tmish va hozirgi jarayonlarni tahlil qiladi, balki kelajakda barqaror rivojlanish uchun zarur bo'lgan strategiyalarni ishlab chiqishda ham muhim rol o'ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Abdurahmonov, Q., & Axmedov, A. (2020). Tabiiy geografiya asoslari. Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi nashriyoti.
2. Islomov, R. (2019). Geografik tadqiqotlar va ularning uslublari. Toshkent: Fan va texnologiyalar nashriyoti.
3. Nazarov, T. (2021). Barqaror rivojlanishda geografiyaning roli. Toshkent: Yangi asr avlodi.

4. Komilov, N. (2018). Iqtisodiy geografiya. Toshkent: O‘zbekiston davlat universiteti nashriyoti.
5. United Nations Environment Programme (UNEP). (2023). Global Environmental Outlook Report. www.unep.org
6. National Geographic Society. (2022). Human Geography and Globalization. Washington, D.C.: National Geographic Books.
7. World Resources Institute (WRI). (2023). Global Resource Management Strategies. www.wri.org